

Jarosław Marczak

Polskie Stowarzyszenie Finansów i Bankowości, Łódź

Kryzys finansowy w Hiszpanii. Państwowy Fundusz Inwestycji Lokalnych i Plan E – Hiszpański Plan Pobudzenia Gospodarki i Zatrudnienia. Wnioski dla Polski

Kryzys gospodarczy budzi negatywne skojarzenia. Przede wszystkim wynika to ze skutków, jakie kryzysy gospodarcze wywoływały do tej pory, zwłaszcza wielki kryzys gospodarczy z 1929 r. Interwencjonizm państwowy, aktywna rola banków centralnych, międzynarodowa współpraca, obecnie np. w ramach Unii Europejskiej, znacznie ograniczyły występowanie i zasięg kryzysów gospodarczych i ich skutki, ale ich nie wyeliminowały. Niewątpliwie jest to związane z immanentną cechą gospodarki kapitalistycznej – ryzykiem.

Obecny kryzys gospodarczy w Hiszpanii ma bardzo poważne konsekwencje¹. Przede wszystkim załamał się sektor gospodarki związany z budownictwem, które było silnie rozwinięte i napędzało gospodarkę. Było to możliwe dzięki bardzo popularnym kredytom hipotecznym. Ponadto gospodarka hiszpańska była jedną z najbardziej otwartych gospodarek europejskich (drugą po niemieckiej) i realizowane były w niej intensywne procesy inwestycyjne, co spowodowało wzrost deficytu zewnętrznego wynikający z zapotrzebowania na finansowanie zewnętrzne.

¹ Por. K. Piotrowska-Marczak, J. Marczak, *Perspektywy finansów sektora publicznego (studium porównawcze)* [w:] *Eseje z polityki gospodarczej i rynków finansowych*, red. J.L. Bednarczyk, S.I. Bukowski, G.A. Olszewska, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2009, s. 33 i nast.

Choć oznaki kryzysu odnotowano w Stanach Zjednoczonych już w 2007 r., to w Hiszpanii ujawniły się one, tak jak w większości państw rozwiniętych, w drugiej połowie 2008 r. Wyrazem tego kryzysu był przede wszystkim wysoki wzrost bezrobocia – w ciągu roku o ok. 1 milion osób, a stopa bezrobocia, najwyższa w Unii Europejskiej, wyniosła ponad 17%. Od momentu ujawnienia się niekorzystnych zjawisk w gospodarce rząd hiszpański podejmował wiele działań mających powstrzymać i odwrócić negatywne skutki kryzysu. Część z nich stanowiła rozwinięcie wcześniejszych programów, zmierzających do osiągnięcia przez Hiszpanię poziomu rozwoju najwyższej rozwiniętych państw Unii Europejskiej. Ponadto realizowano założenia strategii lizbońskiej.

Kryzys gospodarczy, oprócz wymienionych skutków, miał także bardzo poważne konsekwencje dla jednostek samorządu terytorialnego, szczególnie gmin. Wiele działań podjętych przez rząd obejmuje konkretne obszary gospodarki bądź sfery socjalno-kulturalnej. Oprócz nich został również wprowadzony specjalny instrument dla jednostek samorządu lokalnego – Fundusz dla Jednostek Lokalnych. Świadczy to z jednej strony o powadze sytuacji, a z drugiej – o sposobie traktowania przez państwo samorządu terytorialnego. Podstawowym instrumentem przewyżniania kryzysu w Hiszpanii jest tzw. plan E. W niniejszym opracowaniu zostanie przedstawiona koncepcja tego planu oraz przybliżone jego rozwiązania dla samorządu lokalnego.

Plan E – *Plan Español para el Estímulo de la Economía y el Empleo* – „Hiszpański plan pobudzenia gospodarki i zatrudnienia”², został stworzony jako środek zaradczy na kryzys gospodarczy, który wystąpił w Hiszpanii, czego wyrazem jest nie tylko spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego, dotychczas najwyższego w „starych” krajach Unii Europejskiej, ale przede wszystkim bardzo wysoka stopa bezrobocia. Plan E zawiera wiele rozwiązań w wielu obszarach uznawanych za fundamentalne dla odwrócenia niekorzystnych tendencji. Określa się je w Hiszpanii osiami (*ejes*).

Środki polityki gospodarczej podejmowane w latach poprzedzających kryzys pozwoliły rządowi łatwiej na niego zareagować. Wskazuje na to nadwyżka budżetowa osiągnięta przez kolejne trzy lata, pozwalająca obecnie finansować deficyt bez ponoszenia ryzyka utraty wiarygodności finansów publicznych; wejście w życie nowej polityki społecznej (jak np. pomoc z tytułu urodzenia dziecka) i obniżki podatków (tak w podatku od dochodu osób fizycznych, jak i w podatku od spółek) pozwalające rodzinom na zwiększenie dochodu do dyspozycji, a przedsiębiorstwom – na poprawę konkurencyjności.

W 2008 r. przyjęto ok. 80 narzędzi i rozwiązań, które tworzą hiszpański plan E, stanowiących największy bodziec publiczny dla działalności gospodarczej. W pla-

² <http://www.plane.gob.es/>

nie E wyróżniono cztery tzw. osie: środki pomocy przedsiębiorstwom i rodzinom (*medidas de apoyo a empresas y familias*), środki wspierania zatrudnienia (*medidas de fomento del empleo*), środki finansowe i budżetowe (*medidas financieras y fiscales*), środki unowocześnienia gospodarki (*medidas de modernización de la economía*). Zakres podejmowanych działań i stosowanych środków jest bardzo zróżnicowany. Poniżej zostaną przedstawione w zarysie koncepcje poszczególnych osi.

Środki pomocy rodzinom

Plan E łączy serie środków zakładających bezpośrednią pomoc rodzinom, pozwalających im dysponować większymi dochodami umożliwiającymi łatwiejszą konfrontację z bieżącą sytuacją materialną spowodowaną kryzysem. Łączne środki finansowe wyniosły ok. 14 mld euro między 2008 i 2009 r. Oprócz działań budżetowych, które mają poprawić ochronę socjalną rodzin w 2009 r., trzeba wskazać możliwość spłat zobowiązań hipotecznych w ciągu dwóch najbliższych lat dla rodzin, które utraciły zatrudnienie. Wokół tej osi koncentrują się następujące rozwiązania:

- stworzenie obniżonej taryfy elektrycznej lub bonu społecznego,
- przejściowe moratorium części kwot hipotecznych,
- odliczenie 400 euro w podatku od dochodu osób fizycznych,
- likwidacja podatku od majątku,
- wydłużenie terminu, aby urealnić rachunek oszczędności mieszkaniowych,
- wydłużenie terminów pożyczek hipotecznych bez ponoszenia kosztu w ciągu dwóch lat,
- zaliczka na ulgę z tytułu budownictwa mieszkalnego,
- wydłużenie terminu do dwóch lat na przekazanie mieszkania w celu uzyskania zwolnienia z tytułu reinwestycji,
- rządowe linie gwarancyjne ułatwiające dostęp do hipoteki w celu zakupu mieszkań preferencyjnych,
- wzrost minimalnych emerytur,
- wzrost minimalnego wynagrodzenia przeciętnego w 2009 r.,
- wzrost stypendiów gwarantujących udział w nauczaniu,
- dalsze rozwijanie Systemu Usamodzielnienia i Zapewnienia Opieki Osobom Niesamodzielnym³ (*Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia* – SAAD),
- wzrost funduszy na wypłaty zasiłków dla bezrobotnych.

³ *Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia* – termin ten jest bardzo trudny do skrótowego przetłumaczenia. Przyjęte tłumaczenie tylko w niewielkim stopniu oddaje istotę tego systemu. System ten został stworzony na podstawie specjalnej poświęconej mu ustawy.

Środki pomocy przedsiębiorstwom

Plan E zakłada wspomaganie przedsiębiorstw, zwłaszcza MSP, przede wszystkim za pomocą środków fiskalnych, które pozwalają uwolnić środki na osłonę przedsiębiorstw w kwocie 17 mld euro; ponadto rozszerzając instrumenty o charakterze finansowym ułatwiające dostęp do kredytów dla przedsiębiorstw, w kwocie 29 mld euro. W ten sposób linie Instytutu Pożyczek Urzędowych ICO (*el Instituto de Crédito Oficial*) po raz pierwszy będą finansować kapitał obrotowy przedsiębiorstw. Wokół tej osi koncentrują się następujące rozwiązania:

- poręczenia ICO długów gmin wobec przedsiębiorstw i samozatrudnionych,
- zezwolenie na zadłużanie się jednostek lokalnych w celu regulowania bieżących faktur,
- linia ICO – PYMAR,
- ulgi podatkowe dla małych przedsiębiorstw i samozatrudnionych utrzymujących zatrudnienie,
- linia ICO – Płynność dla MŚP i samozatrudnionych,
- linia ICO – Płynność dla średnich przedsiębiorstw,
- linia ICO – Branże rękodzielnicze,
- miesięczne zwroty VAT,
- swoboda amortyzacji dla nowych aktywów w podatku od spółek,
- specjalne warunki dla odraczania składek ubezpieczenia społecznego,
- obniżka stopy procentowej z tytułu zobowiązań podatkowych i opóźnień,
- linie ICO wspomagające przedsiębiorstwo w 2009 r.,
- nowa linia ICO – Moratorium MŚP,
- linia ICO – PROINMED,
- zakres Linii FTPYME Skarbu Państwa,
- nowe zasady częściowych wpłat podatku od spółek,
- reasekuracja ze strony Konsorcjum Odszkodowań Ubezpieczeniowych ryzyka ubezpieczeń kredytów branych na siebie przez jednostki ubezpieczające prywatnie,
- pomoc eksporterom.

Środki wspierania zatrudnienia

Kryzys gospodarczy, w odniesieniu do budownictwa, szczególnie negatywnie odbija się na zatrudnieniu. W tym kontekście plan E wprowadza bezpośrednie środki pobudzania tworzenia miejsc pracy, wśród których należy wskazać Fundusz dla Jednostek Lokalnych⁴ (*el Fondo para Entidades Locales*) i Specjalny Fundusz Dynamizacji Gospodarki i Zatrudnienia (*el Fondo Especial para la Dinamización de la Economía y el Empleo*), zarówno przez wysokość środków

⁴ Tj. jednostek samorządu lokalnego.

11 mld euro, jak i wielokanałowość (kapilarność) działań, które miały stworzyć 300 tys. miejsc pracy na terenie całej Hiszpanii, w rzeczywistości stworzyły ich ok. 400 tys. Pomoc na prace publiczne zgromadzona w tych dwóch funduszach oraz dotacje pochodzące z budżetu państwa zamykały się w kwocie ok. 33 mld euro. Wokół tej osi skoncentrowane będą wszystkie propozycje powstałe w ramach dialogu społecznego osłaniające zatrudnienie i jego stabilność. Przyjęto tu bardzo dużo rozwiązań:

- Państwowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (*el Fondo Estatal de Inversión Local*),
 - specjalny fundusz państwowy dla pobudzenia gospodarki i zatrudnienia,
 - „Integralny plan motoryzacyjny”,
 - „Plan 2000-E dla wymiany samochodów”,
 - pomoc dla konkurencyjności sektorów strategicznych,
 - kształcenie absolwentów szkół wyższych w warunkach bezrobocia,
 - „Nadzwyczajny plan środków orientacji, kształcenia zawodowego i absorpcji na rynku pracy”,
 - bonifikaty 1500 euro za zatrudnienie bezrobotnych mających na utrzymaniu rodzinę,
 - wsparcie dla zatrudniających korzystających z zasiłków dla bezrobotnych,
 - wzrost dokapitalizowania korzystających z zasiłków dla bezrobotnych w celu pomocy rozpoczynającym pracę na własny rachunek,
 - środki poprawiające regulację zatrudnienia,
 - bodziec dla zatrudniających w niepełnym wymiarze godzin,
 - zniesienie okresu oczekiwania na prawo do otrzymywania zasiłku dla bezrobotnych,
 - reorganizacja i dostosowanie aktywnej polityki zatrudnienia: „Plan zatrudnienia 2009 w pracach społecznie użytecznych”,
 - poprawa działalności Publicznych Służb Zatrudnienia,
 - przyspieszenie prac publicznych,
 - „Państwowy plan mieszkalnictwa i rehabilitacji 2009–2012”, zawierający „Program odnowy mieszkań”,
 - „Plan odnowy turystyki”,
 - nowa ustawa wspierająca wynajem mieszkań i efektywności energetycznej budynków,
 - granice prawne dla spółek inwestycyjnych na rynku nieruchomości,
 - linia ICO – Budownictwo mieszkaniowe: pożyczki przeznaczone na finansowanie ukończenia lokali mieszkalnych przeznaczonych na wynajem,
 - rozszerzenie poręczeń ICO dla bonów zobowiązujących do rozwoju budownictwa preferencyjnego VPO (linia FTVPO),

- nowe regulacje prawne pobudzające kompleksową renowację urbanistyczną i odnowę budynków mieszkalnych,
- publiczna oferta zakupu gruntów,
- obowiązek skrócenia czasu wydawania decyzji o skutkach dla środowiska i poprawa dostępu telematycznego do informacji,
- pakiet środków dla sektora transportu drogowego.

Środki finansowe i budżetowe

Plan E zawiera działania, które w sposób skoordynowany z państwami Unii Europejskiej zostały przyjęte w celu dostosowania płynności do systemu finansowego sprzed obecnych nadzwyczajnych okoliczności destabilizacji. Środki zaprojektowano tak, aby nie tworzyć dodatkowych kosztów podatników, mają jako cel ostateczny odtworzenie kanałów kredytowych dla rodzin i przedsiębiorstw. Oprócz tego rozszerzono środki na pokrycie Funduszu Gwarancji Depozytów (*el Fondo de Garantía de Depósitos*) do 100 tys. euro na tytuł i jednostkę, aby wzmocnić zaufanie do systemu finansowego. W obszarze budżetu państwa są także konkretne działania uproszczające wydatki bieżące, które towarzyszą pomocy niezbędnej dla rodzin i przedsiębiorstw. Wokół tej osi przygotowano następujące rozwiązania:

- zmniejszenie wydatków państwa,
- Fundusz Nabycia Aktywów Finansowych,
- zmniejszenie publicznych wydatków osobowych,
- poręczenia państwa w wypadku nowych emisji długu jednostek kredytowych,
- zamrożenie wynagrodzeń wyższych urzędników administracji centralnej państwa,
- wzrost pokrycia z Funduszu Gwarancji Depozytów i Inwestycji,
- zezwolenie na wzmocnienie kapitału jednostek kredytowych,
- redukcja wydatków bieżących,
- Fundusz Restrukturyzacji Ordynacji Bankowej,
- aktualizacja określonych podatków specjalnych (akcyzowych),
- Fundusz Nabycia Aktywów Finansowych.

Unowocześnienie gospodarki

Plan E uzupełniają reformy mające unowocześnić gospodarkę. Konkretnie środki będą służyć poprawie produktywności w podstawowych sektorach gospodarki, jak: transport, energia, telekomunikacja, usługi i administracja. Dlatego, aby osiągnąć tę produktywność, należy odzyskać trwały wzrost. Te środki uzupełniają rozwiązania „Narodowego programu reform” (*el Programa Nacional de Reformas*), będącego w Hiszpanii konkretyzacją strategii lizbońskiej. Rząd będzie dążył do uzyskania konsensusu w ramach tej osi z innymi formacjami

politycznymi wspierającymi reformy. W tym celu przewidziano następujące narzędzia i rozwiązania:

- „Plan Avanza” (Postęp) 2,
- „Plan Educa 3”,
- Karta praw użytkowników usług telekomunikacyjnych,
- „Plan oszczędności i wydajności energetyki 2008–2011”,
- „Plan pobudzenia i dynamizacji kolejowego transportu towarowego”,
- Projekt ustawy o wolnym dostępie i wykonywaniu usług. Wykonanie Dyrektywy w sprawie usług (2006/123/CE),
- „Plan przeciwdziałania rezygnacji z edukacji”,
- „Plan działania dla zmniejszenia obowiązków administracyjnych (dla przedsiębiorstw)”,
- „Mapa drogowa szkolenia zawodowego”,
- generalna ustawa audiowizualna,
- program VIVE 2008–2011 („Pojazd innowator pojazd ekologiczny” – *Vehículo Innovador Vehículo Ecológico*),
- nowy model zarządzania lotniskami (AENA),
- nowelizacja różnych ustaw w celu dostosowania do ustawy o wolnym dostępie i wykonywaniu działalności usługowej,
- plan „Przedsiębiorstwo 24 godziny”,
- nowa ustawa o nauce i technologii,
- referendum w sprawie wykorzystania widma radioelektrycznego,
- umowa z Francją w celu podwojenia wspólnych łączy elektrycznych,
- nowa ustawa portowa,
- Projekt ustawy o szkoleniu zawodowym,
- Projekt reformy ustawy Ordynacja handlu detalicznego,
- reforma modelu prawnego bezpieczeństwa zapobiegawczego,
- strategia „Uniwersytet 2015”,
- bodziec do zastosowania strategicznych linii walki ze zmianami klimatycznymi,
- przegląd przepisów branżowych,
- reforma instytucji badań publicznych,
- ulgi z tytułu działalności B+R,
- nowa ustawa o wydajności energetycznej i energiach odnawialnych,
- reforma ustawy upadłościowej,
- rozszerzenie ulg z tytułu B+R na inwestycje realizowane w innych państwach UE,
- „Plan energii odnawialnych 2011–2020”,
- sieć Iris Nova,

– regulowanie dostaw energii jako środek wzmocnienia konkurencyjności MŚP,

- regulacja przetargów dla hurtowników gazu naturalnego,
- środki dla rozwiązania deficytu taryfowego.

Najważniejszy w omawianej grupie narzędzi i rozwiązań, bo o najszerszym zasięgu terytorialnym oraz o przewidywalnych skutkach dla gospodarki i zatrudnienia, jest Państwowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (*el Fondo Estatal de Inversión Local*). Kwota Funduszu wynosi 7999 mld euro. Zgłoszone zostały 30 772 wnioski z projektami przez wszystkie gminy 8109. Z tego wynika, że przeciętnie każda gmina złożyła prawie 4 wnioski. Stopień realizacji kontraktów w pierwszym etapie wprowadzenia tego funduszu na dzień 22 września 2009 r. był następujący:

Projekty zatwierdzone	22 050
Projekty opłacone do 70%	29 953
Kwota przeznaczona przez państwo w mln euro	5 206
Gminy z projektami finansowanymi	7 895
Osoby zatrudnione w projektach sfinansowanych,	418 528
w tym:	
na dotychczasowych etatach	240 931
na nowych kontraktach	177 697

Dekret Królewski – Ustawa o Państwowym Funduszu Inwestycji. Ustawa została wprowadzona w celu wspomaganie realizacji prac (robót) publicznych i inwestycji tworzących miejsca pracy (zatrudnienie) ze strony gmin, co ma przyczynić się do pobudzenia gospodarki. Kwota wspomaganie wynosi 8 mld euro z funduszu przypisanych Ministerstwu Administracji Publicznych (MAP). Fundusz dzieli się proporcjonalnie między wszystkie gminy według kryterium liczby mieszkańców. Zatwierdzone projekty finansuje Administracja Generalna Państwa. Wnioski zgłasza się na stronie internetowej i kieruje do przedstawicielstw rządowych, a w jednoprowincyjnych wspólnotach autonomicznych – do delegatów rządowych. Wszystkie wnioski są przyjmowane drogą telematyczną, dlatego niezbędne są podpisy cyfrowe. Wnioski można zgłaszać zarówno jako indywidualna gmina, jak i dla *mancomunidades*⁵ lub grupy dwóch lub więcej gmin. Wszystkie sprawy są załatwiane wyłącznie drogą elektroniczną ze względów logistycznych i operacyjnych. Zarządy prowincji i przedstawicielstw wysp⁶

⁵ Jest to jedna z form powiązania jednostek samorządu terytorialnego – stowarzyszenie gmin dla realizacji konkretnych zadań. Por. J. Marczak, *Typy jednostek samorządu terytorialnego w Hiszpanii* [w:] *Stan i kierunki rozwoju finansów publicznych*, red. J. Juja, J. Kotlińska, Zeszyty Naukowe AE w Poznaniu, nr 90, Poznań 2007, s. 86–88.

⁶ Takie jednostki pomocnicze istnieją na Wyspach Kanaryjskich i Balearach.

są do dyspozycji gmin, jeżeli chodzi o wspomaganie ich w wypełnianiu tych procedur, gdy zaistnieje takie zapotrzebowanie.

Niezbędne dokumenty obejmują: sprawozdanie z inwestycji wskazujące budżet i terminy, osoby do zatrudnienia, oświadczenie, że te prace nie były przewidziane w budżecie na dany rok oraz zgodę plenum lub rady zarządu aprobującą projekt. Różne projekty mogą być zatwierdzane przez to samo plenum. W przypadku *mancomunidades* zastępuje się zgodę plenum zgodą organu zarządu, któremu przypisane jest zatwierdzanie projektów zgodnie ze statutem każdej *mancomunidad*. W odniesieniu do zgrupowań gmin wniosek musi być przedstawiony przez jedną z gmin i powinny być dołączone dokumenty ze zgodą wszystkich plenów gmin uczestniczących.

Wykaz finansowanych prac jest następujący:

- przystosowanie, usprawnienie lub poprawa otoczenia lub zurbanizowanych powierzchni publicznych, a także wspomaganie przemysłu,
- wyposażenie i infrastruktura podstawowych usług w zakresie sieci dróg,
- budowa, dostosowanie, usprawnienie lub poprawa budynków i wyposażenia socjalnego, sanitarnego, pochówkowego, edukacyjnego, kulturalnego i sportowego,
- ochrona środowiska, przeciwdziałanie zanieczyszczeniu i zarządzanie odpadami komunalnymi, a także kierowanie pobudzaniem do oszczędności i wystarczalności energetycznej,
- likwidacja barier architektonicznych,
- ochrona dziedzictwa gminnego oraz ochrona gminnego dziedzictwa historycznego,
- budowa, dostosowanie, odnawianie lub polepszanie sieci zaopatrzenia w wodę pitną gospodarstw domowych i utylizacja ścieków,
- inwestycje projektów podtrzymujących transport i w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu,
- ochrona przeciwpożarowa i gaszenie pożarów,
- wspieranie turystyki.

Prace finansowane z Państwowego Funduszu Inwestycji powinny być zarówno w gestii gmin, jak i nowo planowane, co znaczy, że ich wykonanie nie powinno być przewidziane w budżecie gminy na dany rok. W wypadku prac niecierpiących zwłoki przetarg rozpoczyna się, zanim upłynie miesiąc od publikacji na stronach internetowych Ministerstwa Administracji Publicznej prawomocnych decyzji o ich finansowaniu. Kontrakty powinny mieć koszty niższe niż 5 mln euro i nie mogą się dzielić, aby nie przekraczać tej kwoty. W przypadku *mancomunidades* i zgrupowań gmin także koszt maksymalny projektów nie może przekraczać 5 mln euro, choć całkowita kwota powinna dzielić się proporcjonalnie na każdą gminę w stosunku do liczby mieszkańców. Każda gmina może ubiegać się

o finansowanie tyłu projektów, ile uważa za niezbędne na własny rachunek, lub uczestnicząc w ramach *mancomunidad* lub zgrupowaniu gmin, pod warunkiem że każdy z projektów nie przekroczy określonej kwoty i że łączna suma nie przekroczy kwoty wynikającej z liczby mieszkańców.

Prace powinny toczyć się w ramach przetargów publicznych w jakiegokolwiek formie (otwartych, ograniczonych lub pertraktowanych) przewidzianych w ustawie o kontraktach sektora publicznego lub być załatwiane jako kontrakty mniejsze.

Gminy z liczbą mieszkańców poniżej 200, z wcześniejszym wyjątkowo zezwoleniem Ministerstwa Administracji Publicznej, będą mogły rozpocząć bezpośrednio prace. Finansowanie obciążające Fundusz będzie zawierało kwotę rzeczywistą prac łącznie z kwotą podatku VAT lub podatkiem podobnym.

W czasie maksymalnie 10 dni od ich przedstawienia przedstawiciel lub pełnomocnik rządu będą sprawdzali, czy projekty spełniają warunki i określone wymagania. W czasie maksymalnie 10 dni sekretariat Stanu Współpracy Terytorialnej wyda decyzję i zezwolenie na finansowanie projektów i zarządzi jego opublikowanie na stronie internetowej ministerstwa.

Kiedy przydzielili się prace, gmina przedstawi drogą elektroniczną zaświadczenie sekretariatu gminy z podpisem burmistrza, na którym znajdą się: data przyznania, dane przedsiębiorstwa wykonawczego, kwota kontraktu i planowana liczba osób zatrudnionych, a także potwierdzenie zdolności spełnienia warunków podatkowych i dotyczących ubezpieczeń społecznych. Dyrekcja Generalna Współpracy Lokalnej będzie uruchamiała środki na rzecz gminy w wysokości 70% przyznanej kwoty.

Po zakończeniu prac zostanie wypłacona pozostała kwota realizowanego projektu. W tym celu należy odwołać się do Ministerstwa Polityki Terytorialnej i Administracji Publicznej, składając uzasadnienie zakończenia prac drogą elektroniczną na stronie internetowej. Zgłosić należy sprawozdanie dotyczące utworzonych miejsc pracy, listę identyfikacyjną pracowników kontraktowych i wykaz zaświadczeń budowlanych z zestawieniem wierzycieli i faktur, kwotę, udział środków z Funduszu w finansowaniu projektu, datę wystawienia i datę faktycznej zapłaty oraz świadectwa przyjęcia i poświadczenia zakończenia prac. Oba dokumenty wystawia burmistrz i są one dołączone do sprawozdania biegłego rewidenta gminy jako potwierdzenie rzetelności. Dyrekcja Generalna Współpracy Lokalnej, otrzymawszy wszystkie dokumenty, wydaje zarządzenie, na mocy którego uruchamia się ostatnią pulę środków z Funduszu. Wyjątkowo można otrzymać przedłużenie na sześć miesięcy, jeśli usprawiedliwiana przyczyna nie leży po stronie jednostki lokalnej. Generalna Kontrola Państwowa będzie weryfikowała, czy środki z Funduszu były przeznaczone na finansowanie przewidzianych inwestycji i utworzenie odpowiednich miejsc pracy.

Jeśli chodzi o warunki finansowania, prace finansowane z tego Funduszu będą rozstrzygane niezwłocznie na warunkach przewidzianych w art. 96 ustawy o kontraktach sektora publicznego. Przyznanie kontraktów na warunkach tymczasowych będzie obowiązywało w czasie maksymalnie 20 dni kalendarzowych po upływie terminu składania wniosków, jeśli dla przydziału zastosowano procedurę otwartą, ograniczoną lub ogłoszono negocjacje. Ostateczny termin wniesienia tymczasowego przydziału wynosi 5 dni roboczych. W kontraktach finansowanych z Funduszu powinno znaleźć się zapewnienie, że nowo zatrudniani są legalnie bezrobotni. Koszty sporządzania dokumentów kontraktu (projektu) obciążają finansowanie z Funduszu. Władze gminy są zobowiązane zapłacić wykonawcom w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty wystawienia zaświadczeń o pracach lub odpowiednich wierzytelnych dokumentów. Projekty finansowane z prezentowanego Funduszu powinny być wyposażone, w widocznych miejscach, tak jak w przypadku projektów finansowych ze środków Unii Europejskiej, w tablicze z tekstem: „Fundusz Inwestycji Lokalnych dla Zatrudnienia – Rząd Hiszpanii”.

Konsekwencje niewłaściwego uzasadnienia wykorzystanych środków. Jeśli jakaś gmina nie przedstawi uzasadnienia wykorzystania częściowego lub pełnego otrzymanych środków z omawianego Funduszu lub wykorzysta je na cele niezgodne z projektem, będzie musiała zwrócić kwoty wykorzystane w sposób nieuzasadniony według następującej procedury.

Sekretariat Stanu Współpracy Terytorialnej ustali szczegółowe dyspozycje postępowania przez gminy w celu uzyskania finansowania przewidzianego w Państwowym Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Z przedstawionych rozważań wynika, że rząd hiszpański podjął wiele działań mających wyprowadzić kraj z zapaści finansowej i gospodarczej wywołanej światowym kryzysem finansowym. Największy nacisk został położony na rynek pracy i zatrudnienie. Działania w tym obszarze mają na celu obniżenie bardzo wysokiego poziomu bezrobocia. W ten scenariusz wpisuje się program skierowany do gmin, którego zasadniczym elementem jest Państwowy Fundusz Inwestycji Lokalnych. Został on pomyślany w taki sposób, żeby inwestycje realizowane przez gminy, a finansowane z tego Funduszu, przyczyniały się do wzrostu zatrudnienia. Jest to podstawowy warunek ich finansowania.

Trudno ocenić efekty tego państwowego programu, nie wiadomo bowiem, jak długo będą stosowane te rozwiązania. Jednakże na podstawie informacji pochodzących ze strony internetowej hiszpańskiego rządu i publikowanych na stronach internetowych właściwych ministerstw wynika, że zainteresowanie ze stron gmin było duże, czego wyrazem było uczestniczenie w tym programie 98,3% wszystkich gmin hiszpańskich (7873 z 8109) oraz utworzenie prawie 500 tys. nowych

miejsce pracy lub utrzymanie starych, grożących likwidacją, nie wspominając o efektach rzeczowych (inwestycjach nowych lub modernizacyjnych). Ponieważ sytuacja w Hiszpanii ulega zmianie w stopniu nie tylko niezadowolającym rząd, ale znacznie wolniejszym niż w pozostałych państwach wysoko rozwiniętych, rząd przewiduje kontynuowanie planu E.

Literatura

- Piotrowska-Marczak K., Marczak J., *Perspektywy finansów sektora publicznego (studium porównawcze)* [w:] *Eseje z polityki gospodarczej i rynków finansowych*, red. J.L. Bednarczyk, S.I. Bukowski, G.A. Olszewska, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2009.
- Marczak J., *Typy jednostek samorządu terytorialnego w Hiszpanii* [w:] *Stan i kierunki rozwoju finansów publicznych*, red. J. Juja, J. Kotlińska, Zeszyty Naukowe AE w Poznaniu, nr 90, Poznań 2007.

The Financial Crisis in Spain. The State Fund for Local Investment and E Plan – The Spanish Economy and Employment Stimulation Plan. Lessons for Poland

The financial crisis of 2008 had very grave consequences for Spain. It caused the downturn of the economy which is considered to be one of Europe's most open economies, affecting the construction and real estate sectors – Spain's major industries. The economic downturn led to unprecedented unemployment rates above 20%, resulting in nearly 5 million people out of work. In response to the crisis, the government took a number of measures aimed to reverse the trend and to reduce unemployment rates with a view to stimulating economic growth. These measures include the Spanish Economy and Employment Stimulation Plan and the closely related State Fund for Local Investment. The latter scheme provides solutions for nearly all Spanish local communities. It relies on the investment projects which, if successfully implemented, will create new jobs amounting to 400,000. The paper presents the underlying instruments for the two projects along with the mechanisms for their implementation.

Jarosław Marczak – doktor, Polskie Stowarzyszenie Finansów i Bankowości.

Zainteresowania naukowo-badawcze: gospodarka finansowa samorządu terytorialnego (w szczególności finansowanie samorządu regionalnego w Hiszpanii), finanse publiczne, systemy podatkowe w ujęciu porównawczym.

e-mail: marczak.jaroslaw@gmail.com